

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA

7.5.2012 / MJV Luonnos 3.5. klo 13.30

ELY-keskus pyytää Östersundom- toimikunnan lausuntoa Östersundom-seuran tekemästä esityksestä, joka koskee Östersundomin yhteisen yleiskaavan ympäristövaikutusten arviointia. Seura esittää, että ELY-keskus käynnistäisi asiasta YVA-lain mukaisen arviointimenettely.

Lausunto pyydetään toimittamaan Uudenmaan ELY-keskukselle viimeistään 11.5.2012.

Östersundom- seuran ehdotus

Seura toteaa, että Östersundomin yhteisen yleiskaavan valmistelumateriaaliin sisältyy viisi kaavaluonnosta. Luonnokset sisältävät mitä ilmeisimmin useita eri vaihtoehtoissa toisistaan poikkeavia hankkeita. Myös yksittäisen ehdotuksen sisällä voi olla useita mahdollisia hankevaihtoehtoja, joilla on toisistaan poikkeavia vaikutuksia paitsi nykyiseen ympäristöön myös kaavan pohjalta muodostuvaan fyysiseen kaupunkirakenteeseen ja sosioekonomiseen ympäristöön.

Sen välttämiseksi, että myöhemmässä vaiheessa osoittautuisi tarpeelliseksi toteuttaa YVA-lain mukainen erillinen arviointi ja koska vertailu- ja arviointiraportteja ei ilmeisesti ole tarkoitus tuottaa siten kuin ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki), Östersundom- seura esittää että Uudenmaan ELY-keskus käynnistäisi jo tässä suunnitteluvaiheessa YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn. Luontoympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin lisäksi tulisi tarkasteluun ottaa mukaan myös sosiaalisten vaikutusten arviointi. Seura haluaa myös korostaa liikenne- ja infrastruktuurin ja näiden pohjalta syntyvän kaupunkirakenteen ja sosiaalisen ympäristön arvioinnin tärkeyttä Östersundomin aluetta rakennettaessa.

Östersundom- toimikunta

Östersundomin yhteisen yleiskaavan alue on laaja, n. 45 km². Suunnittelun tarkoituksena on laajentaa kaupunkitoimintoja pääkaupunkiseudun keskuksesta idän suuntaan. Alue on nykyisellään tulkittavissa periaatteessa maaseuduksi. Tarkoituksena on rakentaa alueesta uutta kaupunkia, mikä on ollut vuonna 2009 toteutetun alueliitoksen tavoite. Näin ollen ympäristömuutokset tulevat olemaan alueella nykytilanteeseen verrattuna suuret kaikilla elämisen ja ympäristön alueilla.

Kaava-alueen toteuttaminen tulee kestämään kymmeniä vuosia, ja toteuttamisvaihtoehtoja on runsaasti sekä ajallisesti että alueellisesti.

Östersundomin yhteistä yleiskaavaa on valmisteltu useampia vuosia. Työ on sisältänyt runsaasti erilaisia selvityksiä, rakennemalleja ja vaihtoehtoja. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei nimenomaisesti edellytetä vaihtoehtojen laatimista kaavoituksen yhteydessä. Vuorovaikutus asianosaisten kanssa on taajaa ja päivittäistä. Digitaalisen tiedonvälityksen antamia mahdollisuuksia on myös hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan.

Yleiskaavaluonnos sisältää tavoitteellisen näkemyksen haluttavasta kaupunkiympäristöstä. Kaavan suunnitteluun sisältyy lopputuloksen arvioinnin helpottamiseksi demokraattisessa päätöksentekoprosessissa runsaasti havainnollistavaa materiaalia. Kaavan vaikutuksia on arvioitu useassa työhön liittyvässä liiteraportissa. Arviointi vaikutuksista on ollut osa kaavoitusprosessia. Määrällisesti eniten on arvioitu liikenne- ja viikenteiden vaikutusta useammasta eri näkökulmasta.

Silti on varmaa, että alueelle myöhemmin rakentuva kaupunki sisältää paljon hankkeita ja ominaisuuksia vaikutuksineen, joita ei suunnittelun tässä vaiheessa pystytä kuvittelemaan tai arvioimaan. Tulevaisuus on arvaamaton yleiskaavoituksen luonteisessa monialaisessa toiminnassa. Tehtyjä selvityksiä voidaan hyödyntää myöhemmin hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinneissa. Nyt suunnittelun tavoitteena on saada aikaan kaupunkirakenne karkealla tasolla, jonka varaan myöhempää kaupunkia kaikkine toimintoineen voidaan rakentaa.

Östersundomin yhteistä yleiskaavaa laaditaan Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin menettelyin. Ympäristövaikutuksia arvioidaan tämän lain viitoittamien menettelytapojen mukaisesti. Arviointimenettely on esitetty yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Siinä on otettu huomioon myös YVA-lain mukaiset arviointivaatimukset

Lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) sovelletaan hankkeisiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sisältää ne hankkeet, joihin on aina sovellettava YVA-menettelyä. Tällaisia hankkeita ovat esimerkiksi moottoritiet, suurehkot satamahankkeet, raskaan liikenteen lentokentät ja suuret kanalat ja sikalat. YVA-menettelyä voidaan lisäksi soveltaa alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä yksittäistapauksissa hankkeisiin, joilla on todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Östersundomiin ei ole näillä näkymin tulossa -asetuksen mukaisia hankkeita.

Uudenmaan ELY- keskuksessa on vireillä Östersundomin metrorataan tai tätä vastaavaan ratahankkeeseen liittyvä YVA-menettelyn soveltamistarvetta koskeva selvitysmenettely. Yleiskaavaluonnoksessa ja näiltä näkymin myös yleiskaavaehdotuksessa on esitetty myös pikaraitiotielinjasto, jolla harkinnan mukaan saattaisi olla hankkeenomaisia piirteitä. Tässä vaiheessa nämä raskaat raideliikenne- ja viikenteiden ratkaisut ovat kuitenkin osa kaavoituksen kokonaisuutta, joilla on välitön yhteys suunniteltuun maankäyttöön, joten niiden rooli on enemmän kaavoituksellinen kuin erillishankkeen rooli. Niiden vaikutuksia on arvioitu kaavoitusprosessin osana useassa yleiskaavatyöhön liittyvässä raportissa.

Vaikutusten arvioinnin sisällön osalta YVA-lain ja YVA-menettelyä koskevat vaatimukset ja MRL:n vaatimukset vaikutusten selvittämisestä ja arvioinnista kaavoituksessa vastaavat pääosin toisiaan. Kaavoituksen ja YVA-menettelyn erilaisesta luonteesta aiheutuu myös eroja. YVA-menettely kohdistuu yksilöityyn hankkeeseen. Kaavoituksessa suunnitellaan yleensä alueen maankäyttöä kokonaisuutena tai tiettyjen toimintojen osalta. Yleispiirteisessä kaavoituksessa esitetyt maankäyttöratkaisut eivät useinkaan ole vielä sillä tavoin konkreettisia, että niiden vaikutuksia voitaisiin tässä vaiheessa arvioida yksityiskohtaisesti. Yleispiirteisen kaavan ratkaisut sallivat usein erilaisia toteutusvaihtoehtoja. Yleiskaava-alue voi myöhemmin tulla hyvinkin sisältämään sellaisia yksittäisiä hankkeita, joita arvioidaan YVA-lain mukaisella tavalla.

Östersundom- toimikunta katsoo, että yhteisen yleiskaavan laadinnassa on selvitetty tarpeellisessa määrin esitettyjen vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Kaavaehdotusta laadittaessa arviointityötä jatketaan ja arviointeja täydennetään.